

ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ ТНК НА СУЧАСНУ СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ

Корольова О.О., Александров В.В.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Сьогодні немає жодного значного процесу в світовій економіці, що відбувався б без участі транснаціональних корпорацій (ТНК). ТНК - це міжнародні компанії, які використовують комплексну глобальну філософію бізнесу, що передбачає функціонування компанії як всередині країни, так і за кордоном. Вони є рушійною силою найважливіших процесів сучасної світової економіки. ТНК визначають динаміку, структуру, рівень конкурентоспроможності товарів і послуг на світовому ринку, контролюють міжнародний рух капіталу і прямих іноземних інвестицій. Завдяки своїм виробничим і фінансовим можливостям вони зосереджують у своїх руках найбільш наукоємні виробництва, сприяючи технологічному розвитку виробництва. Вплив транснаціональних корпорацій на економіку різних країн світу невіддільно зростає. Сьогодні найбільші корпорації можуть диктувати умови не тільки своїм конкурентам, а й цілим державам - завдяки своїй фінансовій могутності та політичному лобіюванню на найвищих рівнях. Доходи цих корпорацій перевищують обсяги ВВП багатьох країн світу, вони створюють мільйони робочих місць в кожній державі, деякі з них вже є з економічної точки зору державотворчими. Зі 100 найбільших економік в світі, 52 належать транснаціональним корпораціям, інші - державам. ТНК контролюють приблизно 80% технологічних нововведень і ноу-хау. Верхні рядки рейтингу займають такі компанії як Apple, Google, AT & T, Budweiser, Colgate, eBay, General Electric, IBM і McDonald's.

За основними економічними показниками, такими як товарообіг, дохід, кількість співробітників, ТНК перевершують багато країн, що розвиваються. Саме з цим пов'язані основні побоювання експертів і аналітиків з приводу можливості негативного економічного і політичного тиску компаній на малі країни. Транснаціональні корпорації, представлені в багатьох країнах світу, здатні впливати на всі сфери суспільного життя. А найбільш могутні здатні навіть ухилятися від економічного і політичного контролю. ТНК дійсно представляють собою могутню силу, вони куди менш підконтрольні, ніж держави. Вони також здатні формувати попит, в т.ч. ірраціональний - рятуючись від падіння обсягів, вони йдуть на раніше вільні від їх присутності ринки; ведуть наукові дослідження і, при бажанні, приховують перспективні результати. Це є підставою закликати ТНК до відповідальності за те, що відбувається як мінімум у відповідних галузях, а можливо, і в світі в цілому. Активна виробнича, інвестиційна і торгова діяльність ТНК сприяє економічній інтеграції, створюючи стійкі економічні зв'язки між різними країнами, завдяки чому відбувається поступове «розчинення» національних економік в єдиному світовому господарстві, що, в свою чергу, призводить до створення глобальної економіки.